

Брати Я. і В. Грімм "Пані Метелиця"

**Значення діяльності
братів Грімм у збиранні
і збереженні фольклору.
Моральні цінності в казках**

Згадайте:

- 1. Що таке казка?**
- 2. Які види казок ви знаєте?**
- 3. З яких частин складається казка?**
- 4. Які типи казок ви знаєте?**
- 5. Чим народні казки відрізняються від літературних?**
- 6. Казки яких народів ми вивчили?**
- 7. Чому казки називають народними?**

- Народні казки віддавна цікавили письменників і вчених багатьох країн. Деякі письменники брали теми та образи народних казок і на їхній основі писали свої власні твори (як, наприклад, І. Франко в Україні чи В. Гауф у Німеччині), а деякі записували й видавали народні казки такими, якими почули їх від оповідачів. Саме так зробили понад двісті років тому й німецькі вчені Якоб Грімм (1785-1863) та Вільгельм Грімм (1786-1859). Брати зібрали й видали у двох великих книжках німецькі народні казки, вважаючи, що вони мають таку ж вартість і будуть такі ж цікаві читачам, як і писані художні твори.

Пам'ятник братам Грімм у Касселі

- Брати Якоб і Вільгельм Ґрімм відомі як німецькі вчені, збирачі фольклору, зокрема народних казок. Народилися вони в багатодітній родині. Дитинство їх пройшло в сільській місцевості і минало в атмосфері добра і любові.
- Здобували брати освіту спочатку в гімназії, потім в університеті. Отримали юридичну освіту. Служили професорами в Берлінському університеті.
- Збиранням і вивченням народних казок брати Ґрімм захоплювалися ще в студентські роки.
- Працюючи в бібліотеці, брати займалися не тільки науковою роботою, а й вивченням усної народної творчості. Вони почали збирати казки й легенди, які здавна жили в пам'яті німецького народу, поширюючись в усній формі.

Майже двісті вісім років тому, 20 грудня 1812 року, вийшов перший том знаменитих казок братів Грімм, який називався « Дитячі та родинні казки». До нього увійшло 86 казок. Через два роки, у 1814 році, вийшов другий том «Дитячих та родинних казок» , який налічував 70 творів. А всього братами Грімм було зібрано, оброблено та видано більше двохсот казок. Саме книгу «Дитячі та родинні казки» переклали на сто шістдесят мов.

Завдяки їм ці казки стали неперевершеним надбанням світової літератури.

На той час німецькі землі були роздріблені, пошматовані на окремі графства та князівства. Іноді для того, щоб приїхати на гостини до родичів чи знайомих, теж німців, потрібно було перетнути кілька кордонів, неначе під час подорожі в якісь надзвичайно далекі, чужі краї.

Але спільні мова й усна народна творчість об'єднували жителів окремих німецьких земель у єдину націю. Можливо, саме через це німці й уціліли як народ у бурхливих вирахах історії.

Отож, попри штучно створені кордони, німці відчували себе єдиним народом, що прагнув не лише об'єднатися, а й звільнитися від іноземного панування, бо саме тоді, на початку ХІХ століття, німецькі землі були окуповані військами французів під проводом Наполеона.

- Посилена увага німецьких письменників до фольклору, який був для них символом національної ідеї, стала своєрідним виявом їхніх визвольних прагнень. До цієї копіткої роботи долучилися і брати Грімм. Вони вирушили на пошуки народних скарбів.
- Для цього їм не потрібно було їхати за тридев'ять земель. Десь зовсім поруч - у сусіда-аптекаря чи в кабінеті поважного чиновника, у салоні шляхетної красуні або на кухні заможного господаря, на багатолюдному майдані біля церкви чи в бідній халупі самотньої вдови-селянки, — брати вибирували дорогоцінні перли — народні казки та перекази, які були для них виявами народного духу.

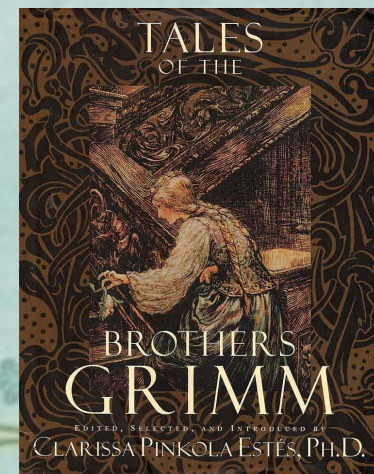
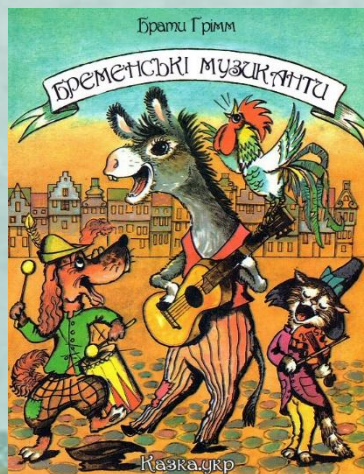
**Перше видання книги
братів Грімм**

Брати Грімм належать до найвідоміших казкарів Європи. Найвідоміші їхні казки: «Хлопчик- Мізинчик», «Білосніжка», «Спляча красуня», «Рапунцель», «Червона шапочка», «Попелюшка», «Кішка й мишка в дружбі», «Заєць та їжак», «Вовк і семеро козенят», «Бременські вуличні музиканти», «Шість лебедів», «Шестеро увесь світ обійдуть», «Гензель і Гретель», «Три ледарі», «Розумна Ельза», «Дурень Ганс», «Семеро хоробрих», «Старий дід і внучок», «Невдячний син», «Розумна дочка селянська».

Збірки казок братів Грімм примусили «дорослого» читача подивитися на казку як на серйозну літературу, як на вияв історичної народної пам'яті, що пов'язує прадавні часи із сучасністю, поєднуючи їх в одне ціле. До речі, саме брати Грімм надрукували середньовічні німецькі оповідки про Райнеке-лиса, «родича» французького лиса Ренара.

Згадайте й фарбованого шакала з «Панчатантри». Це допоможе вам уявити, що таке «мандрівні сюжети».

“Пані Метелиця”

- У народі завжди вірили, що працьовита й добра людина отримує винагороду за своє праведне життя й стає щасливою. Тому про це в різних народів складено безліч казкових історій. Є така казка й у збірці братів Грімм, називається вона «Пані Метелиця». І зараз ми будемо працювати зі змістом цієї казки, з'ясовувати, якими були головні героїні твору, як їм жилося, як до них ставилися інші персонажі.

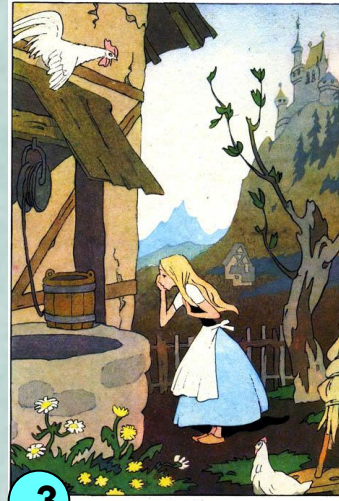
Згадуємо зміст твору за ілюстраціями, переказуємо зміст твору, складаємо план казки

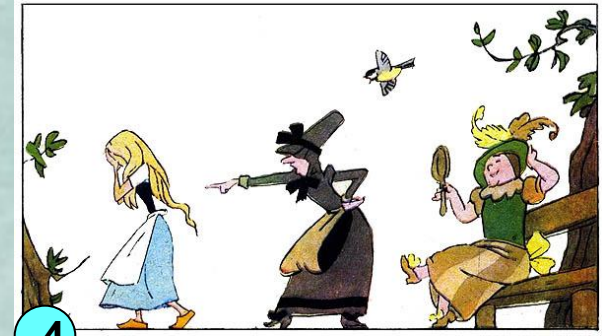
1

2

3

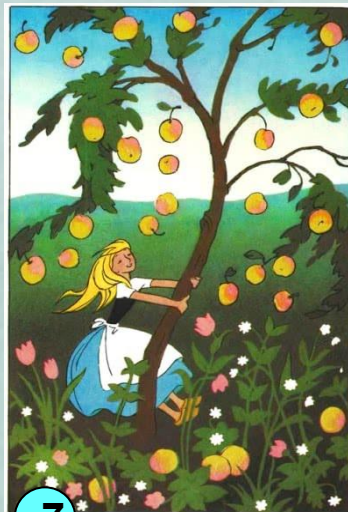
4

5

6

7

8

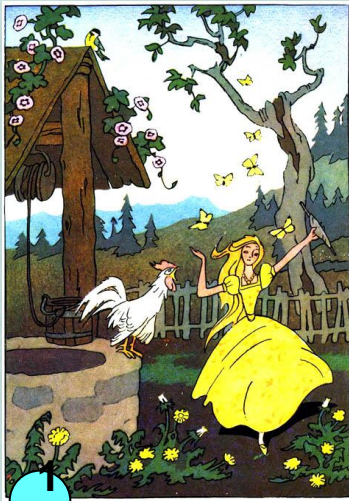

9

Згадуємо зміст твору за ілюстраціями, переказуємо зміст твору, складаємо план казки

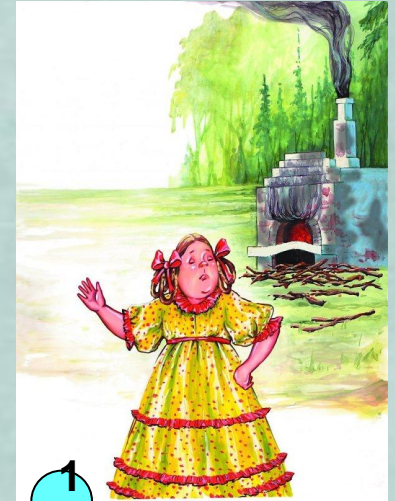
1
0

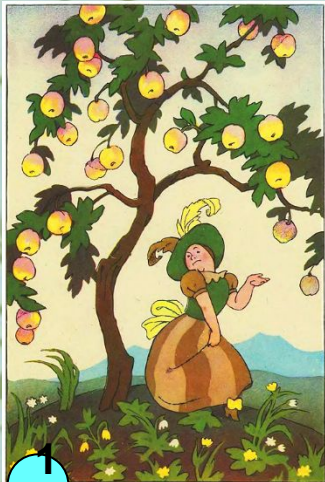
1
1

2
2

1
3

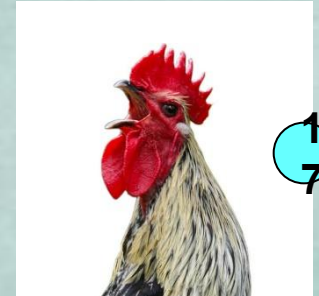
1
4

1
5

1
6

1
7

Кукуріку, кукуріку!
Наша ледащиця йде,
що брудна буде довіку!

Виконай вправу “так” – “ні”

1. Були в однієї вдови дві рідні доньки й пасербиця.
2. Кожного ранку у вишневому садочку пасербиця пряла пряжу.
3. Починок вислизнув із рук дівчини і впав у криницю.
4. Коли пасербиця опритомніла, то побачила навколо себе темний ліс.
5. До пасербиці спочатку звернулася яблунька, щоб дівчинка обтрусилася їй.
6. Пані Метелиця була вродливою молодою жінкою.
7. Дівчина ніколи не чула від пані Метелиці лихого слова.
8. Коли пасербиця поверталася додому, пані Метелиця нагородила її золотом та віддала починок, який дівчина впустила в колодязь.
9. Мачуха захотіла для своєї рідної доньки багатства.
10. Мачушина донька добре працювала в пані Метелиці.
11. Метелиці сподобалася лінива дівчина, і вона вирішила її залишити в себе.
12. Після повернення додому ледащиця швидко відмилася від смоли.

Порівняльна характеристика сестер

	Пасербиця	Рідна донька
Зовнішність	Вродлива, гарна	гидка
Заняття	«виконувала хатню роботу» «Сиділа на шляху біля криниці й пряла» Допомагає тим, хто просить допомоги Негайно стала до роботи у пані Метелиці, «збивала подушки»	Ледача. Нікому не допомагає, «старалася першого дня» у пані Метелиці, бо думала лише про золото, а потім навіть вставати перестала. «постелі не стелили», «подушок не збивала»
Місце в сім'ї	пасербиця «була Попелюшкою в домі»	Улюблена донька
Ставлення матері до дівчат	«почала її лаяти на всі заставки» «побачивши на ній золото, зраділа»	«любила куди більше» «загорілася бажанням добути таке щастя й своїй...»
Ставлення пані Метелиці	«люба дитино», «ніколи не чула лихого слова і щодня їла смажене й спряжене», жилося «у тисячу разів краще», «линув золотий дощ» «ти в усьому старанна була»	«набридло старій» «перекинувся великий казан смоли» «Оце тобі твій заробіток»

Порівняльна характеристика сестер

Теорія літератури: Антитеза – протиставлення двох понять у літературі, контрастних явищ, образів.

Працелюбність

старанність

вдячність

чуйність

слухняність

терплячість

ввічливість

порядність

байдужість до золота

чесність

щедрість

вірність домівці

хитрість

лінькуватість

бездушність

нахабність

безсердечність

жадібність

**байдужість до в
золота**

Фінал казки є цілком закономірним; моральні цінності, порушені у казці, можна сформулювати за допомогою прислів'їв:

Хто сіє колючки, той збере будяки (французьке)

Скрізь добре, в вдома найкраще (французьке)

Хліб не пада з неба – працювати треба (польське)

Від лінощів всі вади (іспанське)

Казка вчить, як на світі жити

Продовжте речення:

- Мені сподобалась казка “Пані Метелиця” тим, що ...
- Казка “Пані Метелиця” навчас нас ...
- Тепер я розумію, що треба бути ...

Що ми зрозуміли?

1. Треба бути добрими, працьовитими, щирими, привітними.
2. Не можна бути лінивим і злим.
3. Кожна людина відповідає за свої вчинки.
4. Всі люди мають однакові права.

Доброта, чуйність, чесність, справедливість, працелюбність, сміливість, любов до рідного краю – це ті чесноти, які найбільше цінувалися людьми різних національностей, тому ми називаємо їх загальнолюдськими. Саме такими мріють бачити вас ваші батьки, вчителі, друзі.

Домашнє завдання

1. Уміти виразно читати й переказувати казку “Пані Метелиця”.
2. Прочитати статтю підручника
3. Скласти план казки.